

Prof. dr hab. n. med. Krystyna Michalina Krzystek-Walka (1924-2002)

11 lipca 2002 roku zmarła w Krakowie Profesor dr hab. Krystyna Krzystkowska.

Profesor Krystyna Michalina Krzystkowska urodziła się w Krakowie. Była córką doktora prawa Stanisława Kobieli i Michaliny z Jastrzębskich. Egzamin dojrzałości złożyła na tajnych kompletach w 1944 r. w Krakowie. W tym samym roku została aresztowana przez gestapo i wywieziona wraz z matką do obozu koncentracyjnego w Ravensbrück. Po wyzwoleniu przewieziono ją do Szwecji, gdzie wracała do zdrowia. Tam też rozpoczęła studia medyczne. Do Polski wróciła w 1947 r. Serdeczne kontakty prywatne i naukowe ze Szwecją utrzymywała przez całe życie.

W latach 1947-1952 studiowała na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Jagiellońskiego, a następnie Akademii Medycznej w Krakowie, uzyskując dyplom lekarza medycyny. Pracę zawodową i naukowo-dydaktyczną rozpoczęła w 1951 r. w Klinice Okulistyki Akademii Medycznej w Krakowie pod kierunkiem profesora Mariana Wilczka. Tu, w latach 1954-1958, zdobyła specjalizację z okulistyki. Stopień doktora medycyny uzyskała w 1961 r. po obronie pracy pt. „Badanie nad adaptacją do ciemności w jaskrze”. Stopień naukowy docenta otrzymała w 1967 r. po przeprowadzeniu kolokwium habilitacyjnego na podstawie rozprawy pt. „Zaburzenia korespondencji siatkówkowej w zezie i jej zmiany w przebiegu leczenia”. W 1977 r. otrzymała tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1987 r. – profesora zwyczajnego.

W roku 1959 została oddelegowana przez rektora Akademii Medycznej w Krakowie w ramach części etatu na stanowisko ordynatora Oddziału Leczenia Zeza i Niedowidzenia w Wojewódzkim Szpitalu Okulistycznym w Krakowie-Witkowicach. Jednocześnie nadal pracowała w Klinice Okulistyki. Stworzony i kierowany przez Panią Profesor Krzystkową oddział stał się największym w Polsce ośrodkiem prowadzącym zachowawcze i operacyjne leczenie wszystkich przypadków zaburzeń narządu ruchowego oczu i obocznego widzenia.

W latach 1967-1977 Profesor Krzystkowska była konsultantem Sanatorium Rehabilitacyjnego Leczenia Zeza im. M. Wilczka w Sobótce koło Wrocławia, który współorganizowała. Od 1975 r. przez 20 lat pełniła funkcję krajowego specjalisty ds. strabologii i okulistyki dziecięcej.

Była twórczynią szkoły ortoptystek, która działa w Krakowie od 1965 r., początkowo w formie kursów, a od 1979 r. w dwuletnim studium pomaturalnym. Dzięki Jej wysiłkom wprowadzono i zatwierdzono urzędowo zawód ortoptystki.

Z inicjatywy Profesor Krzystkowej w roku 1980 przy Katedrze Okulistyki Akademii Medycznej została utworzona Pracownia Patofizjologii Widzenia i Neurookulistyki. Pani Profesor kierowała nią do 1996 r.

Profesor Krystyna Krzystkowska była członkiem licznych towarzystw naukowych. W 1964 r. była jednym z założycieli Sekcji Strabologicznej Polskiego Towarzystwa Okulistycznego, której prze-

wodniczyła w latach 1973-2001. Była członkiem poszerzonego Zarządu Polskiego Towarzystwa Okulistycznego, a w latach 1967-1990 pełniła funkcję sekretarza Krakowskiego Oddziału PTO. Już od roku 1967 była w zarządzie Rady Europejskiej do Badań nad Zezem (Consilium Europaeum Strabismi Studio Deditum, przekształconego następnie w European Strabismological Association). W towarzystwie tym pełniła funkcję sekretarza w latach 1970-1990. Ponadto była członkiem zarządu International Strabismological Association. Była też członkiem Amerykańskiego Towarzystwa ds. Okulistyki Dziecięcej i Strabologii (AAPOS), Francuskiego Towarzystwa Okulistycznego, Towarzystwa Okulistów Szwedzkich, Międzynarodowego Towarzystwa Zaburzeń Oczodołowych, Komisji Zmysłów Wydziału Nauk Medycznych PAN. Utrzymywała żywe kontakty naukowe z wieloma okulistami europejskimi i amerykańskimi, którzy jak Ona interesowali się strabologią i neurookulistyką. Znała biegle 4 języki. W 1973 roku Profesor Krzystkowska została wydelegowana przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) do Maroka w charakterze konsultanta ds. okulistyki dziecięcej. W 1986 r., zaproszona przez rektora uniwersytetu w Oranie w Algierii, prowadziła tam cykl

---

---

wykładów z zakresu strabologii i neurookulistyki oraz demonstrowała operacje. Brała udział w organizowaniu ośrodków strabologicznych w Jönköping i Borås w Szwecji w latach 1976-1987, współpracowała z nimi naukowo i corocznie prowadziła wykłady w Wyższej Szkole Ortopzystek w Sztokholmie.

Profesor Krystyna Krzystkova chętnie przekazywała swą wiedzę i doświadczenie. Była organizatorką kilkudziesięciu kursów z dziedziny strabologii dla lekarzy specjalizujących się w okulistyce. Kierowała stażami naukowymi 15 cudzoziemców – lekarzy i ortoptystek. Pod Jej kierunkiem 23 lekarzy ukończyło specjalizację. Była promotorem 11 doktoratów i opiekunem 2 habilitacji. Funkcję recenzenta pełniła w 29 przewodach doktorskich i w 8 habilitacjach.

Naukowy dorobek Profesor Krystyny Krzystkowej obejmuje 145 prac, w tym 5 podręczników i 7 rozdziałów na temat strabologii w podręcznikach zbiorowego autorstwa. Główne kierunki Jej pracy naukowej dotyczyły neurookulistyki ze szczególnym uwzględnieniem zaburzeń narządu ruchowego oczu, choroby zezowej u dzieci oraz zagadnień zaburzeń widzenia jedno- i obuocznego po urazach twarzoczaszki, diagnostyki i operacyjnego leczenia zaburzeń narządu ruchowego oczu z następowym podwójnym widzeniem. Wykorzystując badania dużych grup chorych, opracowała różne typy zezów, podając objawy, metody rozpoznawania oraz sposoby i wyniki leczenia. Rzadkie postaci wrodzonych zaburzeń motorycznych, w światowym piśmiennictwie omawiane na podstawie poje-

dynczych przypadków, przedstawiła, opierając się na badaniach kilkudziesięcio- lub kilkusetosobowych grup chorych. Prowadziła też badania doświadczalne z zakresu patofizjologii widzenia, zastosowała również własne metody badania korespondencji siatkówkowej. Wprowadziła, rozpowszechniła i opisała nowe metody operacyjnego leczenia zezów porażennego, skośnego, zespołów wrodzonych i wrodzonego oczopląsu. Z inicjatywy Profesor Krystyny Krzystkowej wprowadzona została w Polsce metoda penalizacyjna do leczenia zezów i niedowidzenia. Była również pionierką stosowania toksyny botulinowej A w leczeniu różnych postaci zezów.

Wyrazem uznania dla Jej pracy były odznaczenia i nagrody: I nagroda Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej (razem z prof. M. Wilczkiem), Złoty Krzyż Zasługi, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Odznaka Wzorowego Pracownika Służby Zdrowia, Złota Odznaka „Za pracę społeczną dla m. Krakowa”, medal „Women's Inner Circle of Achievement” przyznawany przez American Biographical Institute, wielokrotne nagrody Rektora Akademii Medycznej w Krakowie za prace naukowe i działalność dydaktyczną.

Odszedł od nas wybitny naukowiec, wzorowy nauczyciel akademicki, wychowawczyni wielu pokoleń okulistów, znakomity lekarz, jedna z czołowych postaci polskiej strabologii. W pamięci uczniów, współpracowników i chorych, którym udzielała pomocy, pozostanie jako życzliwy, przyjazny, prawego charakteru Człowiek.

Anna Kubatko-Zielińska